

LUOVAT MENETELMÄT TUOVAT TOIMIALOJA YHTEEN

Riina Hämäläinen

Luovat menetelmät ovat sikermä, josta voi ammentaa välineitä esimerkiksi organisaatioiden ja yritysten kehitystyöhön mutta myös yksilöiden hyvinvoinnin ja osallisuuden vahvistamiseen. Luovien menetelmien määritelmä ei kuitenkaan ole yksiselitteinen tai kiistaton.

Luovat menetelmät ovat ominaisia tietyille taiteenaloille. Määritelmää voidaan lähestyä kysymyksenasettelun kautta. Mitä voimme oppia eri taiteenaloista? Luovien menetelmien ytimessä on, että ne mahdollistavat uusien näkökulmien löytämisen tuttuihin asioihin. Ne tuovat mukanaan muun muassa jaettuja kokemuksia, empatiaa, elämyksellisyyttä, kokemuksellisuutta, mielenkiintoa, ja ne antavat vuorovaikutukseen uusia sävyjä. Lisäksi on hyvä muistaa, että teknologia, digitalisaatio ja tekoäly tuovat mukaan aivan uuden ulottuvuuden luovien menetelmien hyödyntämiseen. Luovia menetelmiä voidaan luonnehtia toiminnaksi, jossa rationaalisen ajattelun sijaan esimerkiksi tunteet ja kokemuksellisuus ovat keskeisessä asemassa (Nivala & Ryyänen 2019).

Kulttuurinen demokratisaatio ja kulttuurinen demokratia yhdistyvät käsitteinä luoviin menetelmiin. Yksinkertaistaen kulttuurisen demokratisaation käsite ilmentää ajatusta, jossa hylätään kokemus taiteesta ja kulttuurista pienen sisäpiirin omaisuutena. Sen sijaan tavoitteena on, että yhä useampi pääsee osalliseksi taiteen ja kulttuurin tuottamista tuloksista. Kulttuurisessa demokratiassa yksilön toimijuus nostetaan keskiöön. Yksilöä ei siis nähdä passiivisena kulttuurin kuluttajana vaan aktiivisena toimijana, jolloin pääpaino siirtyy tekijyyteen ja toimintaan. (Nivala & Ryyänen 2019.)

Hämäläinen, R. 2024. Luovat menetelmät tuovat toimialoja yhteen. Teoksessa Rajahonka, M. & Haapaniemi, H. (toim.) Luovia menetelmiä ja älykkäitä ratkaisuja. Digitaalisen talouden vahvuusajulkaisu 2023. Mikkeli: Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu, 336–340. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-344-568-0>

Luovien menetelmien hyödyntämiseen liittyy olennaisesti myös prosessi, jota Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (s.a.) on kuvannut seuraavasti: *”Tavoitteena ei ole luova lopputulos vaan prosessi, joka etenee kokemusten ja niiden reflektoinnin kautta”.*

Luovien menetelmien tarkastelussa on siis olennaista muistaa, että vaikka menetelmiä hyödynnetään tarkoituksellisesti ja tavoitteellisesti, keskiössä on luova prosessi, koska juuri prosessin ja sen reflektoinnin kautta on mahdollista tarkastella toimintaa ja siihen liittyviä kokemuksia ja havaintoja.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (s.a.) mukaan luovat menetelmät tuottavat hyvinvointia ja osallisuutta, ja niillä voidaan katsoa olevan pitkällä tähtäimellä myös kansantaloudellisia vaikutuksia esimerkiksi työn tuottavuuden ja kustannusten vähenemisen kautta. Nivala ja Rynnänen (2019) avaavat luovien menetelmien tarjoamia hyödyntämismahdollisuuksia seuraavasti: *”Elämyksellisiä ja luovia menetelmiä voidaan siis käyttää sekä viihdyttävässä, kasvattavassa, terapeuttisessa, kuntouttavassa että yhteiskunnallista muutosta toteuttavassa merkityksessä.”*

Teeman artikkelit

Luovat menetelmät vapautettuina -teemaosion artikkelit antavat käytännön esimerkkejä luovien menetelmien soveltamisesta eri toimialoilla ja sektoreilla. Artikkelit ovat katsaus Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun TKI-toiminnan kehitystyöstä, johon luovat menetelmät tarjoavat vaihtoehtoja niin yksilöiden, yhteisöjen kuin isojen yhteiskunnallisten haasteiden kohtaamiseen.

Heini Haapaniemen ja Krista Petäjäjärven artikkelissa *CCI4Change – Culture and Creative Industries enhancing positive mindscapes for climate change* tarkastellaan, miten luovilta aloilta nousevaa osaamista ja luovia menetelmiä voidaan hyödyntää paikallistason kontekstissa vastauksena tarpeeseen vähentää energian kulutusta. Lisäksi artikkelissa kuvataan CCI4Change-hankkeessa toteutettua kansainvälistä yhteistyötä, jonka tavoitteena on vahvistaa paikallisviranomaisten ja kansalaisyhteiskunnan yhteistyötä energiakysymyksissä.

Toisessa artikkelissa *Kouvola Pelitaiteen Pääkaupunki -biennaalin synty ja sen aluetaloudellinen vaikutus* Heini Haapaniemi kuvaa Capital of Game Art -tapahtumakokonaisuuden taustaa ja toteutusta sekä pohtii

tapahtumakokonaisuuden vaikutuksia aluekehityksen ja -talouden näkökulmista.

Teeman kolmas artikkeli on Minna Niemisen *DiversCity – Digitaalisuutta ja monimuotoisuutta edistävää palvelumuotoilukoulutusta*. Artikkelin on katsaus korkeasti koulutettujen maahanmuuttajanaisten työllistymistä ja palvelumuotoiluosaamista edistäneeseen DiversCity-hankkeeseen. Artikkelissa avataan muun muassa palvelumuotoilun hyödyntämiseen liittyvää osaamisen vahvistamista sekä toimenpiteisiin osallistuneiden kokemuksia.

Neljäs artikkeli on Heini Haapaniemen ja Minna Niemisen *Momentum – Luovat menetit ja osaamisen vahvistaminen moninaistuvilla opinto- ja urapoluilla*. Artikkelin valottaa hyvinvoinnin, osallisuuden kokemusten sekä opinto- ja urapolkujen tukemista luovien menetelmien avulla. Lisäksi työllistymiskysymystä lähestytään maahan muuttaneiden ja heidän parissaan toimivien ammattilaisten jakamien kokemusten pohjalta.

Miikka-Petteri Lesosen, Minna Porvarin ja Anna Sirelius-Mäkelän artikkeli *Asenne ja motivaatio valttikortteina työmarkkinoilla* jatkaa luovien menetelmien tarkastelua työllisyyden edistämisen näkökulmasta erityisesti pelillisyyden ja digitalisaation tarjoamien mahdollisuuksien näkökulmasta.

Osion viimeisessä artikkelissa *Vihreää siirtymää tekemässä* Tomi Höök ja Anu Vainio tarkastelevat vihreää siirtymää ilmiönä ja siihen liittyviä määritelmiä sekä palvelumuotoilun tarjoamia mahdollisuuksia vihreän siirtymän edistämiseksi. Lisäksi kirjoittajat pohtivat ammattikorkeakoulutasolla tehtävää työtä vihreän siirtymän eteen.

Vihreä siirtymä, työikäisen väestön osaamisen vahvistaminen, hyvinvoinnin edistäminen, aluekehityksen tukeminen sekä maahanmuuttajien koutuminen ovat esimerkkejä niistä yhteiskunnallisista haasteista, jotka kaipaavat kiperästi ratkaisuja. Teemaosion kuusi artikkelia ovat katsaus niihin moninaiisiin käyttömahdollisuuksiin, joita luovat menetelmät tarjoavat nykyisten ja tulevaisuuden haasteiden ratkomiseen niin yhteiskunnallisella, alueellisella kuin yksilötasolla.

Lopuksi

Luovien menetelmien vahvuus on, että ne rikastavat ajattelua. Parhaimmillaan ne toimivat liimana eri toimialojen välillä ja tuovat niitä yhteen. Insinöörin toteuttamassa suunnittelutyössä voidaan tarvita ymmärrystä muotoilusta tai liiketoiminnan kehittämiseen hyödynnetyt palvelumuotoilun menetelmät kasvattavat esimerkiksi asiakasymmärrystä. Luovat menetelmät kiinnittyvät yllättäviinkin toimialoihin, ja onkin tärkeää tunnistaa niiden tarjoama lisäarvo sekä innovatiivisuutta lisäävä voima esimerkiksi osana yritysten liiketoimintamahdollisuuksien kehittämistä sekä kilpailukyvyyn kasvattamista.

Kun luovat menetelmät vapautetaan ja niiden tarjoama potentiaali eri toimijoille ja toimialoille tunnistetaan, on mahdollisuus oivaltaa uutta ja uudistaa sekä tuottaa ennakkoluulottomasti ratkaisuja käsillä oleviin sekä tulevaisuuden kysymyksiin.

LÄHTEET

Nivala, E. & Ryyänen, S. 2019. Sosiaalipedagogiikkaa: kohti inhimillistä yhteiskuntaa. Helsinki: Gaudeamus.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos s.a. Luovat menetelmät vahvistavat osallisuutta. Saatavissa: <https://thl.fi/aiheet/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/heikoimmassa-asemassa-olevien-osallisuus/osallisuuden-edistamisen-mallit/uudista-asiakastyota-luovasti-ja-leikkisasti/luovat-menetelmat-vahvistavat-osallisuutta> [viitattu 16.12.2023].